

mint volt, miért volt úgy? Tehát csak azt tudom mondani, hogy fogódzkodók, kapaszkodók nélkül nagyon nehéz eligazodni.

Másrészt azért hozom elő, mert azt hittem, hogy a Honismereti konferencia ajánlaná, hogy a fiatalok részéről a történelem megismerése iránti igényt segítsük elő mindazonok a helyeken, ahol ezért egyébként felelősséget vállaló személyek, intézmények dolgoznak. Tudom, hogy ez nem a Honismereti mozgalom belső kérdése, de azt gondolom, hogy a konferencia megfogalmazhatna egy ilyen törekvést.

A másik dolog, amiről röviden szólni szeretnék, nem került eddig szóba. Ha a mai viszonyaink nyíltak, demokratikusak, az iskola légköre olyan, hogy a gyermek, a fiatal úgy érzi, számítanak a véleményére, fontos a személye, akkor mindenféle külső beavatkozás nélkül nő a felelősségtudata is. A felelősségtudat pedig olyan értelemben is nő, hogy többet akar tudni, többet akar megérteni ebből a világból, ennek a világnak az előzményeiből. Én úgy gondolom, ez legalább olyan fontos iránya az összefüggések, mint a fordítottja. Nagyon sokat teszünk tehát a Honismereti mozgalom érdekében, ha komolyan vesszük és valósággá váltjuk, tartalommal töltjük meg mindazt, ami a pártkongresszuson társadalmi demokrácia, szocialista demokrácia fejlesztése témakörben elhangzott. Meggyőződése, hogy nem erőszakolt az összefüggés, nagyon is kézenfekvő, nagyon is természetes, hiszen szemléletet formál, közönséget, egyént erősít és csakis ilyen emberek fordulhatnak belső indítatásból és nem külső kényszerből a haza dolgainak megismerése felé, és csakis ők tudják ezt megfelelően kamatoztatni.

B. Szatmári Sarolta:

Folyamatos a honismereti munka Komárom megyében

Engedjék meg, hogy azzal kezdjem, hogy a leg-ek megyéjéből jöttem. Talán mindenki tudja, hogy az ország legkisebb és legiparosodottabb megyéjéről van szó, de ugyanakkor — ne tűnjék dicsekvésnek — a legrégebbi feltárt emberi település megyéjéből, a legrégebbi középkori város, talán a legjelentősebb korai magyar középkori királyi központ megyéjéből — Esztergomra gondolok —, ugyanakkor abból a megyéből, ahol talán a legkevesebb népművészeti hagyomány él ma, ugyanakkor a legtöbb a felgyűjtésre váró ipartörténeti emlék. Rengeteg tehát a feladatunk. Ráadásul ez egy olyan megye, ahol a legkésőbb alakult ki a múzeumi szervezet, tehát a honismereti szakköri munka tudományos szakemberekkel való segítése, szervezése a legkésőbb indulhatott meg. Ezért nem folytathatom a leg-eket azzal, hogy a legjobban dolgozó honismereti mozgalommal rendelkező megye vagyunk, de azt szeretnénk, ha a legjobban dolgozók közé kerülhetnénk. Ezért néhány szóval elmondom, hogy ez alatt a rövid idő alatt mit próbáltunk elvégezni.

Megpróbáltuk a szakkörök munkáját úgy irányítani, hogy lehetőleg ne csak a dívtáros tárggyűjtés folyjék nálunk, és főleg ne a néprajzi, népművészeti gyűjtéseket próbálják végeztetni a szakkörvezetők a gyerekekkel, hanem megpróbáltuk felhívni az olyan érdekes és számunkra égetően fontos feladatokra a figyelmet, amelyekből a megye múzeumi és a megye egész közművelődése profitálhat. Először megpróbáltuk felmérni, hogy hol dolgoznak egyáltalán a szakkörök. Ez is egy elég nehéz munka volt, hiszen központi jelentést nem nagyon küldenek be még a megyei Honismereti Bizottságnak sem. Néha megszűnnek a szakkörök, nem is szólnak, az ember akkor jön rá, mikor kimegy. 18—20 olyan szakkör van, amelyik folyamatosan dolgozik megyénkben, ezek között az általános iskolai szakkör a legtöbb, kevesebb a középiskolai és nagyon kevés a felnőtteket is magában foglaló szakkör.¹

Mégsem érezhetjük magunkat megelégedettnek, mert hiszen a középiskolai szakköröknek a száma most sem növekedett és komoly honismereti munkát azért első sorban a középiskolás korosztállyal lehet végezni. Ezen a helyzeten tehát változtatnunk kell. Az idei tíznapos táborunkban éppen erre próbálunk majd súlyt fektetni. Már tizennégy éveseket, tehát az általános iskolai szakkörökben jól dolgozó gye-

¹ A Komárom megyei honismereti szakkörökről és táborokról bővebben lásd a Honismeret 1970. 5—6.; 1972. 1. és 5—6. szám számait.

rekeket is várunk, és tőlük reméljük azt, hogy középiskolába vagy szakmunkásképzőbe jutva ők próbáljanak maguk köré gyerekeket gyűjteni, vagy a pedagógusokhoz fordulni, hogy honismerettel foglalkozzanak.

Érthetetlen számunkra, hogy olyan városban, mint például Tata, nincs honismereti szakkör, holott számos múzeummal rendelkezik. Talán a kényelem miatt, mivel már készen van az összegyűjtött anyag, tehát inkább passzív múzeumelvezetre szorítkoznak a történelem iránt érdeklődő gyerekek. Ugyanakkor olyan városokban, mint Komárom, ahol csak kis múzeumi egység van, vagy Oroszlányban, ahol egyáltalán nincs múzeum, nagyon jól működő honismereti szakkör van.

Ezeknek tulajdonképpen következő szakasza a múzeumbarát kör. Amikor a gyerekek kinőnek a honismereti szakkörből, meg amikor a honismereti táborokban részt vettek, automatikusan tagjai lesznek a múzeumbarát köröknek, s a múzeumbarát körök problémája is itt oldódik meg, mert az előregedés veszélye fenyegette őket mindaddig. Úgy érezzük, hogy a honismereti táborokban tapasztalatot szerzett fiatalok bekerülve a múzeumbarát körökbe, sokkal komolyabb támaszai lesznek a múzeumoknak is.

Azt meg kell mondanom, hogy ezt a nagy munkát csak együtt tudtuk és tudjuk elvégezni: a megyei művelődési központ, a könyvtár, a levéltár eddig is maximálisan segítette a honismereti munkabizottságunkat.

Győrfi László:

A hon ismerete és védelme szorosan összekapcsolódik

A hon ismerete és a hon védelme édestestvérek, és azt hiszem szorosan összefüggnek. Ezzel kapcsolatosan szeretnék beszámolni egy illegális tevékenységről. Mi ugyan a hadseregen belül nem úgy nevezzük, hogy honismereti kör, ipartörténeti, vagy üzemtörténeti kör, de meg kell mondani: az utóbbi 10 évben a hadseregen belül kifejlődött a honismereti mozgalom és szervezeti keretet adott számára a Honvédelmi Minisztérium. Mindez elkezdődött az úgynevezett hagyomány-szobákkal, hagyományismerettel, a hadsereg, az elődök történetének kutatásával. Ma eljutottunk oda, hogy alakulatainknál kb. 200—250 csapatmúzeum létezik. Ezekből 80—100 igen jól működik, a többi az anyaggyűjtés szakaszában van. Meg kell mondani, hogy a bevonult fiatalokon szinte mérni lehet, hogy az adott területen milyen módon foglalkoznak a haza, a szülőföld, a szűkebb vagy éppen az egész Magyarország történetével. Ez nemcsak a csapatmunka anyagának az összegyűjtésében, szakszerű elrendezésében nyilvánul meg, de közvetlen hatással van a harci képzésre, a katonai feladatok végrehajtására is. Amit az ember ismer, szeret, amiért aggódik, annak a védelméért sokkal többet tud tenni, és szerintem, ez a honismeret hallatlan nagy jelentősége, legalábbis a hadsereg szempontjából. A hon ismerete és a hon védelme így szorosan összekapcsolódik és a Honvédelmi Minisztérium részéről csak dicsérni, támogatni tudjuk ezt a tevékenységet. A magunk részéről a jövőben is azon leszünk, hogy lehetőségeinket a Honismereti mozgalom rendelkezésére bocsássuk. Másrészt a honismereti szakembereihez fordulunk, hogy segítsenek nekünk a katonai hagyományok, a csapat-hagyományok gyűjtésében, ápolásában. Az ilyen csapatmúzeumok vagy honismereti emlékszobák ugyanis nemcsak a katonai élet történetét, hanem a város, a megye életének a történetét is bemutatják.

A hadseregen belül hármasként valósul meg. Egyrészt a katonai kiképzés, másrészt a népgazdasági építőmunka, harmadrészt pedig az ifjúság nevelése, a nevelés feltételeinek a megteremtése. Ez bizonyos kapcsolatot jelent a honismereti mozgalommal, és javasolom, hogy ezt a lehetőséget jobban vegyük igénybe, és akkor a hon ismerete és a hon védelme tényleg szervezett kapcsolatba kerülne, s mindkettő erőszódné ezáltal.